

Gambia

Utolsó frissítés dátuma: 2020.12.10.

Fertőzöttség állapota

- 3,8 ezer eset,
- 22 aktív eset,
- 123 halott,
- 3,6 ezer gyógyult,
- 10,9 teszt/ezer fő,
- 1,5 eset /ezer fő,
- 50 halott /millió fő,
- népessége 2,4 millió fő,
- A hivatalos adatok szerint az első hullám augusztusban tetőzött 2 ezer aktív esetszámmal, ami mára 0,1 ezer alá csökkent. A szolgáltatott adatok azonban nem megbízhatóak. Valószínűleg itt is érkezik a második hullám.

(Forrás: worldometers.info)

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Március 22-én regisztrálták az első két esetet, a következő napokban jöttek a korlátozó intézkedések, majd júniustól az enyhítés. Június 8-tól újranyitottak a templomok, piacok. Az iskolák kinyitottak júniusban a végzősök, júliusban minden évfolyam számára, majd augusztusi újra korlátozás után októberben megint újranyitották minden tanuló számára. Június 22-én megnyitott, majd felújítás miatti bezárás után novembertől újranyitott a banjuli repülőtér a nemzetközi utasforgalom előtt. A szárazföldi és óceáni határok továbbra is zárva vannak. Július 30-tól a maszkviselés országosan kötelező és a gyülekezés tilos. Szeptembertől feloldották az éjszakai kijárási tilalmat. Október 15-től újranyitottak a bárók, pubok, éttermek, mozik, edzőtermek, casino-k és sportlétesítmények.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Export/import korlátozások nem lettek bevezetve. Elsősorban az egészségügyi, gyógyászati és bizonyos élelmiszeripari termékek behozatalát a kormány áprilisban gyorsított import engedélyezési eljárással, vámkedvezményel támogatja.

Logisztika és szállítmányozás állapota

A Port of Banjul a világ egyik legforgalmasabb vízi útvonalán fekvő, biztonságos, megbízható, jó infrastruktúrájú és tarifájú kikötő. A Banjul International Airport évi egymillió utasforgalommal rendelkező repülőtér. Gambia úthálózata fejletlen.

Gazdasági kilátások

Gazdasági szerkezet

Gambia Szenegál által körbevett, az Atlanti-óceánra néző enklávé. Természeti erőforrásokban szűkös, gazdasága az óceánparti turizmusra, a fejletlen mezőgazdaságára és a

külföldi munkavállalók jövedelem hazautalásaira támaszkodik. Gazdasága nemzetközi kitettsége erős, ipara fejletlen.

Az ország gazdaságát az elmúlt években a turizmus és a mezőgazdaság húzta. 2019 óta a brit Thomas Cook cég csődje a turizmust, a szárazság pedig a mezőgazdaságot sújtotta. A következő években a bank, mezőgazdaság, turizmus mellett a külső finanszírozású energetikai és úthálózat fejlesztés fogja húzni a gazdaságot. A Trans-Gambia Híd megnyitása a kereskedelem élénkülését fogja eredményezni. Ha sikerül a Banjuli kikötő modernizálása, akkor ki tudja használni az Afrikai Kontinentális Szabadkereskedelmi Térség általi kereskedelmi integrációt.

A mezőgazdaság adja a GDP 20%-át, a foglalkoztatás 30%-át, a megtermelt hozzáadott érték 2018-ról 2019-re 1%-kal nőtt. A lakosság kb. 75%-a függ a hazai mezőgazdaságtól. A földmogyorótermesztés és a halászat a domináns.

Az ipari szektor adja a GDP 15%-át, a foglalkoztatás 16%-át, a megtermelt hozzáadott érték 2018-ról 2019-re 2,5%-kal nőtt. A kisvállalkozói kézművesipar és a halfeldolgozás a meghatározó. Az ország még kiaknázatlan szárazföldi bauxit, foszfát és olaj lelőhelyekkel rendelkezik.

A szolgáltatási szektor adja a GDP 66%-át, a foglalkoztatás 54%-át, a megtermelt hozzáadott érték 2018-ról 2019-re 5%-kal nőtt. Erősen a Banjuli Kikötőhöz és az óceánparti turizmushoz kapcsolódik. A külföldön élők hazautalásai a GDP jelentős részét, kb. 20%-át teszik ki.

Gazdaság alakulása az elmúlt években

A 2017-es kormányváltással elérkező pénzügyi válságot IMF támogatással sikerült kezelni, majd a gazdaság fejlesztése felgyorsult, a Barrow kabinet *Nemzeti Fejlesztési Terv 2018-2021 (NDP)* programja és gazdaságélénkítő politikája, ennek részeként szabályozási reformok és adócsökkentés jó irányba mutattak. Újra megindult a külföldi tőke és a segélyek beáramlása. Jelentős folyamatban lévő országos program a fotovoltaikus megoldásokra is koncentráló elektromos hálózatfejlesztési program, az egészségügyi és az oktatásfejlesztési program.

Leküzdendő problémák a korrupció, a gyenge magántulajdon-védelem és jogállamiság, az állami vállalatok, elsősorban a víz- és áramszolgáltató eladósodottsága, a pénzügyi rendszer fejletlensége.

A mezőgazdaság, a könnyűipar és a turizmus azok a preferált területek, amelyek jelenleg nyitottak a külföldi tőkére. A magyar partnereket elsősorban a mezőgazdaságban, a turisztikai fejlesztésekben és a turizmushoz is kapcsolódó oktatásban, képzésben látnák szívesen.

Külkereskedelem

Gambia 2017-ben szabadkereskedelmi megállapodást kötött Kínával. Gambia exportjának fele nyers faanyag, 30%-a diófélék (földmogyoró, kókuszdió, brazil dió, kesudió). Az export fele Kínába, egyharmada Indiába és közel tizede Európába irányul. Importjának 15%-a szőtt pamut és kb. 5-5%-ban nyerscukor, malátakivonat, rizs, pálmaolaj. Az importjának egyharmada Kínából, kb. 20%-a Európából, 9-9%-a Indiából és Szenegálból, 8%-a Brazíliából érkezik.

A Covid-19 makrogazdasági hatása

A koronavírus járvány 2020 márciusától a gambiai gazdaságot is erősen érintette. Az IMF előrejelzése és ezzel összhangban a gambiai kormány terve 2020 áprilisában módosult a makroszámokra vonatkozóan:

- **GDP növekedés:** 2018-ban 6,6%, 2019-ben 6%; a 2020. áprilisi módosítás után a terv **2020-ra 2,5%**, 2021-re 6,5%. Az előrejelzés 2021-2024 időszakra újra 6%-7% közötti éves növekedés (2021 - 6,5%, 2022 - 6,9%, 2023 - 6,5%, 2024 - 6,1%).
- **Egy főre jutó GDP:** 2018-ban 700 dollár, 2019-ben 721; a 2020. áprilisi módosítás után a terv **2020-ra 717 dollár**. Az előrejelzés a 2021-2024 időszakra újra fokozatos emelkedés jön (2021 - 743 dollár, 2022 - 772 dollár, 2023 - 799 dollár, 2024 – 824 dollár).
- **Fogyasztói árindex alapú infláció:** 2019-ben 14,1%, a terv **2020-ra 21,8%**. Az előrejelzés a 2021-2024 időszakra további dinamikus emelkedést mutat (2021 – 29,2%, 2022 – 36,2%, 2023 – 43,3%, 2024 – 50,1%).
- **GDP arányos költségvetési hiány:** a pénzügyi konszolidációval, a költségvetési támogatásokkal és elég drága hitelfelvétellel, a magánbefektetések kiszorítása árán 2019-re sikerült 4,1%-ra csökkenteni; a terv **2020-ra 3,8%**. Az előrejelzés 2021-2024 időszakra pedig további fokozatos csökkentést mutat, 2024-ben már 3% alatti értékkel.
- **GDP arányos bruttó államadósság:** a 2017. és 2018. évi 87%-ról 2019-re 80,9%-ra csökkent; a 2020. áprilisi módosítás után a terv **2020-ra 75%**, 2021-re 70%.
- **Hivatalos fizetőeszköz árfolyama:** a gambiai dalasi (GMD) dollárral szembeni hivatalos árfolyama 2019-ben 0,020, a terv **2020-ra 0,019**. Az előrejelzés az elmúlt négy évhez hasonlóan a 2021-2024 időszakra **további fokozatos leértékelődést** mutat: 2021-2023 között 0,018, 2024-ben pedig 0,017).
- **Bruttó tőke állomány:** 2019-ben 0,35 milliárd dollár, a terv 2020-ra 0,37. Az előrejelzés az elmúlt négy évhez hasonlóan a 2021-2023 időszakra további mérsékelt emelkedést mutat (2021 – 0,39, 2022 – 0,41, 2023 – 0,43).
- **Beruházások éves növekedése:** 2019-ben 8,2%, a terv 2020-ra 6,5%. Az elmúlt négy év növekedési ütemének csökkenése az előrejelzés szerint 2021-ben éri el a mélypontját; ugyanis a 2021-2023 időszakra 2021 - 3,7%, 2022 - 6,8%, majd 2023 - 5,1% növekedést mutat.
- **Control of Corruption Index** (Világbank) rangsorban a Föld országai közül a 88. helyen áll. A -0,5 indexértéke ugyan messze elmarad a Föld top országainak 2 feletti értékeitől (1. Finnország – 2,2), ugyanakkor szubszaharai viszonylatban a jobbak közé tartozik.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

A koronavírus járvány 2020 márciusától súlyosan érintette Gambiát is. Az ország az IMF, az ENSZ, az EU és az USA részéről egyaránt kapott támogatást. Az állami bevételecsökkenés eddig 20%-os, ami év végéig és 2021-ben is akár 50%-ra emelkedhet. A gazdaságot húzó turizmus és mezőgazdaság közül az előbbi komoly válságban van, az utóbbi ellátási lánc problémával ugyan, de működik. Az elmúlt évek államháztartási konszolidációja folytatódik,

ugyanakkor az eladósodás és a külföldi függőség terhe nagy, fenntarthatósági kérdéseket vet fel.

A Gambiai Kereskedelmi és Iparkamara (Gambia Chamber of Commerce and Industry, röviden GCCI) 2020. júliusi 300 mintás felmérése szerint a hazai kis- és középvállalkozások 80%-a likviditási problémával küzd, és várhatóan többségük hamarosan megszűnik.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

- **Mezőgazdaság és élelmiszeripar:** az ország mezőgazdasági termelése fejletlen, agárfeldolgozása hiányzik. Az élelmiszerbiztonság komoly kihívás az országban.
- **Építőipar:** a kormány a Banjuli Kikötő és a közúthálózat fejlesztését tervezi.